

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

25.04.2017 № 03-449

На № _____ від _____

Прем'єр-міністру України
Гройсману В. Б.

Щодо результатів державного
зовнішнього фінансового контролю

Шановний Володимире Борисовичу!

Рахункова палата розглянула Звіт про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття".

Відповідно до статті 39 Закону України "Про Рахункову палату" надаємо відомості про результати державного зовнішнього фінансового контролю у формі рішення Рахункової палати від 11.04.2017 № 9-4 та просимо поінформувати про підсумки його розгляду.

Додаток: на 6 арк.

З повагою

Т. в. п. Голови

О. С. Яременко

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 11 квітня 2017 року № 9-4

м. Київ

Про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття"

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 та 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття". За результатами розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Впровадження рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" дало змогу досягти значних результатів у процесі зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, зокрема у 2016 році.

Так, у листопаді 2016 року відбулось встановлення в проектне положення Нового безпечного конфайнмента (НБК) – унікальної технологічної конструкції, створеної у межах Плану здійснення заходів на об'єкті "Укриття" і призначеної для здійснення діяльності з перетворення зруйнованого енергоблока Чорнобильської АЕС на екологічно безпечну систему та забезпечення безпеки персоналу, населення і довкілля.

У 2016 році також завершено вивільнення 1, 2 та 3 енергоблоків від відпрацьованого ядерного палива, у тому числі пошкодженого (безповоротний процес), що надає можливість розпочати демонтаж незатребуваних систем і обладнання та є важливим для процесу зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації.

2. Консолідація зусиль урядів країн "Великої сімки" (Велика Британія, Німеччина, Італія, Канада, США, Франція, Японія), Європейської Комісії, Європейського банку реконструкції та розвитку й урядів 37 країн-вкладників Чорнобильського фонду "Укриття" і Рахунку ядерної безпеки втілилась у взяття фінансових зобов'язань із поповнення цих фондів у обсягах, що відповідають оціночній вартості реалізації запланованих проектів (понад 2,4 млрд євро).

3. Асамблея вкладників Чорнобильського фонду "Укриття", здійснюючи загальний нагляд за діяльністю фонду та впроваджуючи рекомендації міжнародного координованого аудиту, забезпечувала вирішення ключових питань реалізації Плану здійснення заходів на об'єкті "Укриття". Так, для проекту щодо створення Нового безпечного конфайнмента віднайдено і встановлено контрольні критерії, які з 2014 року зафіксовані як незмінні (вартість – 1 424 млн євро, з яких фактично оплачено близько 1 220,8 млн євро (85,7 відс.), термін остаточного завершення робіт – 30.11.2017), а також запроваджено контроль за їх дотриманням.

4. Європейський банк реконструкції та розвитку, здійснюючи управління діяльністю Чорнобильського фонду "Укриття" та впроваджуючи рекомендації Міжнародного координованого аудиту, забезпечив подолання ключових ризиків, що виникали у ході реалізації проектів.

4.1. Налагоджено конструктивну співпрацю між сторонами, залученими до реалізації проектів, що фінансуються з Рахунка ядерної безпеки, зокрема, після семирічного призупинення робіт, зумовленого технічними недоліками, відновлено (2014 рік) реалізацію проекту "Проміжне сховище відпрацьованого ядерного палива "сухого" типу" (СВЯП-2), завершення якого очікується у 2017 році.

4.2. Оптимізовано групи управління проектами, що реалізуються на промисловому майданчику Чорнобильської АЕС, а саме, забезпечено передання повноважень від західних консультантів до українських фахівців (Група управління проектом "Плану здійснення заходів на об'єкті "Укриття" – понад 80 відс. українського персоналу, Група управління проектом підвищення безпеки – понад 90 відс. українського персоналу).

4.3. Налагоджено багатоступеневу систему контролю за управлінням проектами Плану здійснення заходів на об'єкті "Укриття", у тому числі зі створення НБК (зокрема, стосовно дотримання графіка робіт, витрат, подолання ризиків), із застосуванням незалежних аудитів, а також забезпечено звітування перед Асамблеєю вкладників Чорнобильського фонду "Укриття".

4.4. Забезпечено вирішення питання достатності фінансування міжнародних проектів, які реалізуються за кошти Чорнобильського фонду "Укриття" і Рахунка ядерної безпеки, у тому числі шляхом виділення власних ресурсів на суму 675 млн євро.

5. Кабінет Міністрів України забезпечив реалізацію проектів на промисловому майданчику Чорнобильської АЕС.

5.1. Здійснено внесок до Чорнобильського фонду "Укриття" у загальній сумі 123,9 млн дол. США, з яких у 2015 та 2016 роках – 50,3 млн дол. США, або 1 202,4 млн грн, а також забезпечено виконання зобов'язань зі здійснення внеску до Рахунка ядерної безпеки – 18,2 млн євро (у 2016 році – 5,2 млн євро, або 147 млн гривень).

5.2. Проводилася робота в рамках діяльності Спільного Комітету "Україна – Європейський банк реконструкції та розвитку" щодо забезпечення реалізації міжнародних проектів на Чорнобильській АЕС, зокрема у 2016 році усунуто дефіцит бюджету проекту СВЯП-2 (фінансується з Рахунка ядерної безпеки) в обсязі 105 млн євро.

5.3. Провалилися заходи з координації діяльності органів виконавчої влади в питаннях співпраці України та міжнародної спільноти щодо реалізації міжнародних проектів на промисловому майданчику Чорнобильської АЕС та забезпечувалось представництво України в засіданнях асамблей Чорнобильського фонду "Укриття" і Рахунку ядерної безпеки.

6. Міністерство екології та природних ресурсів України у 2016 році здійснювало організаційну підтримку реалізації міжнародних проектів на промисловому майданчику Чорнобильської АЕС, зокрема, забезпечувало бюджетним ресурсом вказану діяльність, у тому числі щодо формування майнової частини внесків України до Чорнобильського фонду "Укриття".

7. Державне агентство України з управління зоною відчуження у 2016 році забезпечувало всебічний супровід та сприяння діяльності із зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, зокрема, щодо підготовки до прийняття в експлуатацію Нового безпечного конфайнмента.

8. Державна інспекція ядерного регулювання України здійснювала регулюючий супровід робіт, виконуваних на Чорнобильській АЕС, спрямований на забезпечення ядерної безпеки.

9. Державне спеціалізоване підприємство "Чорнобильська АЕС" забезпечує діяльність щодо зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему.

9.1. У рамках діяльності із зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС завершено вилучення з реакторів енергоблоків 1, 2 і 3 відпрацьованого ядерного палива та його переміщення до існуючого сховища (СВЯП-1), щодо якого було здійснено заходи з подовження (підтвердження) терміну безпечної експлуатації до 2027 року, чим у цілому підвищено ядерну безпеку.

Водночас досягнуто певного зменшення використання ресурсів (природного газу – у сім разів, електроенергії – у два рази, оптимізовано чисельність з 9 051 до 2 411 осіб), разом з тим процес зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС залишається високовартісним (в останні роки витрати підприємства перевищують 800 млн грн), що потребує відповідного реагування.

9.2. У рамках діяльності з перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему налагоджено конструктивну співпрацю із залученими сторонами, у результаті чого досягнуто значного прогресу в реалізації міжнародних проектів, які фінансуються з Чорнобильського фонду "Укриття" та Рахунку ядерної безпеки.

10. Процес зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему не завершено, у зв'язку з чим на цей час головним пріоритетом є забезпечення його безперервності шляхом безперебійного фінансування і дотримання досягнутого рівня організації діяльності.

11. Уведення в експлуатацію Нового безпечного конфайнмента заплановано на листопад 2017 року, разом з тим потребують завершення у стислі строки роботи, пов'язані із влаштуванням технологічної будівлі, допоміжних споруд,

технологічних систем, інженерних комунікацій, а також проведення всього комплексу необхідних випробувань.

Уведення НБК в експлуатацію є основною передумовою для переходу до робіт з демонтажу нестабільних конструкцій об'єкта "Укриття" (раннього демонтажу), які необхідно завершити до спливу проектного терміну безпечної експлуатації цього об'єкта (2023 рік).

12. Завершення робіт зі створення другого проміжного сховища відпрацьованого ядерного палива "сухого" типу (СВЯП-2) з різних причин відтерміновано майже на 14 років і наразі передбачено на кінець 2017 року, проте спостерігається відставання від графіка на термін близько 11 тижнів.

Незавершення робіт і невведення об'єкта в експлуатацію у запланований термін може зумовити виникнення ризику закінчення проектного строку можливої безпечної експлуатації СВЯП-1 (10 років) до завершення переміщення з нього відпрацьованого ядерного палива в СВЯП-2 (необхідно понад 8 років), що, як наслідок, потребуватиме подовження цього строку та, відповідно, здійснення додаткових робіт і витрат.

13. Потребує вирішення питання остаточного завершення робіт і введення в експлуатацію заводу з переробки рідких радіоактивних відходів (ЗПРРВ) і заводу по сортуванню твердих радіоактивних відходів усіх категорій і переробки низько- та середньоактивних відходів (ЗПТРВ), які тривалий час проходять випробування.

14. Понад три роки залишаються невідновленими роботи за проектом "Модернізація виробничих потужностей з подрібнення довгомірних відходів на ЧАЕС", які призупинено на початку 2014 року через закінчення терміну дії контракту, при цьому існуючі виробничі потужності не забезпечують виконання всіх завдань, пов'язаних зі звільненням енергоблоків 1, 2 і 3 від спецвиробів.

15. Державним спеціалізованим підприємством "Чорнобильська АЕС" продовжується реалізація II етапу зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС "Остаточне закриття та консервація реакторних установок", який було розпочато у 2015 році, при цьому його завершення очікується у 2028 році, або на 6 років пізніше орієнтовного строку (2022 рік), встановленого Загальнодержавною програмою зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, затвердженою Законом України від 15.01.2009 № 886-VI, що вказує на необхідність внесення відповідних змін до неї.

16. Запланований внесок України до Чорнобильського фонду "Укриття" на початок 2017 року становив 43,7 млн дол. США, з яких 22 млн дол. США мають бути спрямовані на демонтаж нестабільних конструкцій об'єкта "Укриття". Водночас вказані роботи виведено з Плану здійснення заходів на об'єкті "Укриття" і вони виконуватимуться в подальшому українською стороною поза його межами після прийняття Нового безпечного конфайнмента в експлуатацію, що вказує на необхідність вирішення питання як щодо обсягу, так і своєчасності здійснення Україною відповідного внеску.

17. Очікуване завершення створення наприкінці 2017 року або у 2018 році інфраструктурних об'єктів, що реалізуються у рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, ЗПТРВ), потребує вжиття заходів, які забезпечать своєчасне введення в експлуатацію і фінансування їх функціонування.

18. Заплановане введення наприкінці 2017 року в експлуатацію Нового безпечного конфайнмента потребує вирішення питання щодо фінансового забезпечення у 2018 році робіт із демонтажу нестабільних конструкцій об'єкта "Укриття".

19. Не відновлено роботу Міжвідомчої комісії з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС, а також Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті "Укриття" та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації, якими у 2016 році не проведено жодного засідання, що ускладнює підтримання сприятливих організаційно-правових умов для реалізації проектів (програм) на Чорнобильській АЕС.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" затвердити.

2. Про результати проведеного аналізу поінформувати **Верховну Раду України**.

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" надіслати **Кабінету Міністрів України** та запропонувати розглянути питання щодо:

- внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, затвердженої Законом України від 15.01.2009 № 886-VI;

- відновлення дієвої роботи Міжвідомчої комісії з комплексного вирішення проблем Чорнобильської АЕС і Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті "Укриття" та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації;

- визначення обсягу внеску України до Чорнобильського фонду "Укриття" та забезпечення його своєчасного здійснення;

- всебічного сприяння введенню в експлуатацію інфраструктурних об'єктів, що реалізуються у рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, ЗПТРВ), а також забезпеченню достатнім фінансовим ресурсом їх функціонування;

- фінансового забезпечення з 2018 року діяльності з демонтажу нестабільних конструкцій об'єкта "Укриття".

4. Рішення Рахункової палати про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду

"Укриття" надіслати **Міністерству екології та природних ресурсів України** і запропонувати:

- забезпечити внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, затвердженої Законом України від 15.01.2009 № 886-VI;

- налагодити конструктивну та продуктивну співпрацю з усіма учасниками процесу реалізації проектів (програм) на Чорнобильській атомній електростанції, у тому числі з Міжвідомчою комісією з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС та Міжвідомчою робочою групою з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті "Укриття" та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації;

- забезпечити своєчасне та повне здійснення внеску до Чорнобильського фонду "Укриття";

- вжити заходів щодо попередження ризиків, які можуть вплинути на своєчасність введення в експлуатацію інфраструктурних об'єктів, що реалізуються у рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, ЗПТРВ), а також забезпечити достатнім фінансовим ресурсом їх функціонування;

- забезпечити фінансовим ресурсом з 2018 року діяльність із демонтажу нестабільних конструкцій об'єкта "Укриття".

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" надіслати **Державному агентству України з управління зоною відчуження** і запропонувати:

- внести до Міністерства екології та природних ресурсів України пропозиції щодо заходів із запобігання виникненню ризиків несвоєчасного введення в експлуатацію інфраструктурних об'єктів, що реалізуються у рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, ЗПТРВ);

- забезпечити виконання робіт із демонтажу нестабільних конструкцій об'єкта "Укриття", починаючи з 2018 року;

- вжити заходів щодо подальшого виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття".

6. Оприлюднити рішення Рахункової палати, результати його розгляду об'єктами контролю та Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

7. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Пилипенка В.П.

Т. в. п. Голови Рахункової палати

О. С. Яременко